



Llums sobre ombres

PAU PLANAS > Text i fotos

A la sala d'estudi de la Facultat d'Educació i Psicologia els últims rajos de la tarda traspassen sense traves els llargs finestrals d'alumini. La vista, que abasta fins més enllà de la ciutat, és afilada i vertiginosa en la part més immediata: una caiguda insonoritzada i transparent sobre l'estreta pujada de Sant Domènec. És divendres. Els últims estudiants ja han marxat. Les escales i els passadissos lluents que hi menen han quedat deserts. Recentment, l'edifici del Seminari ha finalitzat un llarg i entrebancat procés de renovació. Buidat i reconstruït de dalt a baix, ara gaudeix d'ascensors que parlen, parets plàstiques de tons clars i una xarxa Wi-Fi que inoculara vida globalitzada als portàtils d'estudi-

ants i professors. Què en queda, d'aquell edifici complicat que amagava una sumptuosa biblioteca de fusta i un vestíbul pintat amb versos i proclames de colors? A aquella hora, buscant amb calma el camí que mena a la sala, m'ha semblat percebre restes de perfum de l'antic laberint. Encara hi perviu, subtilment, com residus vaporosos d'un fantasma antic. És una essència difusa que s'escampa per les quatre plantes, plantificant-hi atzucacs, allargant fins a l'infinit els passadissos que giren entorn del pati interior. L'espai que ocupa el Seminari va ser edificat per primer cop, parcialment, a principi del segle XVII. L'any 1581 els jesuïtes en van prendre possessió, va quedar dissolta la canònica agustiniana que fins aleshores n'havia gaudit de les prebendes i aviat va ser destinat a fundar el col·legi de la Companyia de Jesús per tal d'impartir estudis d'humanitats, filosofia i teologia. Fins llavors havia estat un espai erm, costerut i difícil. Herbes. Rocam. Arbres esquifits. Potser una vinya. Formava



Sala d'estudi del nou edifici del Seminari.

part del monestir de Sant Martí Sacosta, refet el 1064 sobre les bases d'una petita església situada extramurs. L'espai, per tant, va néixer, urbanísticament parlant, amb l'objectiu d'acomplir una funció formativa que, aquests darrers trenta-cinc anys, ha estat recuperada; s'ha tancat així un llarg cicle de relleus i convivències angunioses en els seus usos. Al segle XIX, algunes parts varen ser utilitzades com a presó i com a dependències militars; també fou col·legi privat; al tombant de segle, l'edifici va ser destinat exclusivament a estudis eclesiàstics: un centre que formava capellans grisos i covava una decrepitud que es resistia a l'avanç dels temps. El seu ús més pervers, però, va arribar amb l'esclat de la Guerra Civil, a partir del setembre de 1936 i fins al 1942. No crec que sigui gaire agosarat afirmar que els episodis més negres de la història recent de la nostra ciutat han ocorregut a redós de les altíssimes parets del Seminari: aïllaments, interrogatoris, lectures de llistes, execucions. La Previsió

i la Presó Provincial, una darrere l'altre. Qui ho diria, ara, que tot allò va passar aquí? La llum diàfana sura en silenci dins la sala d'estudi, elevada damunt la ciutat com una cúpula celestial. Una pau lluminosa que, continuant amb el joc de contrastos, s'assoleix gràcies al mur imponent que inunda d'ombra els edificis de l'altra banda de la pujada. Ve de fa temps, aquesta ombra: en guanyar alçada l'edifici, a l'inici de la dictadura franquista, els veïns van protestar tímidament davant l'agressió urbanística. Però qui s'atrevia, llavors, a contradir la voluntat del bisbe Cartaïà? Inexplícablement, la restauració no ha servit per restablir un sentit equilibrat de les proporcions. Tot al contrari, diria que fins i tot s'han guanyat alguns metres més d'alçada, com si el destí de l'edifici fos inflar-se eternament. Hi ha, com deia, una mena d'esperit de fons que no s'esborra del tot. El residu agònic d'una ànima de tons grisos i daurats, soferta i estRICTA, elevada i activa, culta i distant en l'espai i el temps.